

העסקים פתוחים בשבת? העובדים המוחלשים והעסקים הקטנים נפגעים

מי שרוכש בגדים או נעליים בשבת, ככל הנראה לא ישוב לעשות כן במהלך השבוע ■ מאות בתי עסק קטנים, שמסרבים להקריב את חייהם למען המרוץ אחר הכסף, נסגרו בשנים האחרונות - מפני שלא יכלו להתחרות בחנויות הפתוחות בשבת

15:56 22.06.2016 מאת: רועי לחמנוביץ

באחרונה דן בית המשפט המחוזי בבאר שבע בעתירתם של 13 סוחרים באשדוד נגד מתחמי הקניות ביג וסטאר סנטר, הפותחים את שעריהם בשבת. בעתירה טוענים העסקים הקטנים כי המסחר בשבת בעיר יוצר אפליה כלכלית, העלולה להביא עד לכדי קריסתם. במקביל, לטענתם, העירייה מאפשרת למפרים את החוק להתעשר על חשבון העסקים הסגורים בשבת. הדיון המשפטי, שלו השלכות כלל-ארציות, מחזיר את השיח הציבורי לעסוק בנזק העצום, הן חברתית והן כלכלית, שיוצרת תופעת המסחר בשבת בישראל.

מי שרוכש בגדים או נעליים בשבת, ככל הנראה לא ישוב לעשות כן במהלך השבוע. חרף התרחבות התופעה, עסקים רבים ממשיכים להתעקש ולשמור על השבת כיום מנוחה, בין אם מסיבות דתיות או מסיבות סוציאליות. לכן, מאות בתי עסק קטנים, שמסרבים להקריב את חייהם למען המרוץ אחר הכסף, נסגרו בשנים האחרונות. הצלחתן המסחררת של רשתות הענק על חשבון עובדיהן החלשים ומתחריהם - העסקים הקטנים - מהווה פגיעה אנושה ובלתי הוגנת, שמתגמלת את מי שהחליט לעבור על החוק.

המאבק אינו שאלה דתית, אלא שאלה בדבר אופי הישראליות, הנוגע לזכות ליום מנוחה שבועי עם המשפחה. הטייקונים, העומדים מאחורי מתחמי המסחר הגדולים הפועלים בשבת, נהנים להתחבא מאחורי אמירות פופוליסטיות על פלורליזם או ליברליות. בפועל, הם פועלים לביסוס הכפייה החילונית בציבוריות הישראלית. דריסת זכויותיהם הבסיסיות של העסקים הזעירים והעובדים המוחלשים ביותר היא עדות לזהות האמיתית של מאבק השבת - העשירים המנצלים מול המעמד הבינוני והנמוך המנוצל.

ראש הממשלה, בנימין נתניהו, מינה את ועדת המנכ"לים כדי לקבל החלטה כיצד להתמודד עם תופעת המסחר בשבת. בפני חברי הוועדה עומדת הזדמנות נדירה לתקן את העוול המתמשך שהמסחר בשבת יוצר.

כדור השלג, שהתחיל להתגלגל לפני כעשור עם מרכז מסחרי אחד הפועל בשבת, רק ממשיך לגדול, וכמו פטריות אחרי הגשם נהפך לתופעה רחבה וכלל-ארצית. אם המסחר בשבת לא ייעצר כעת, ואם חוק שעות עבודה ומנוחה לא יזכה לאכיפה שלה הוא ראוי, המסחר בשבת רק יתרחב ויילך, ותרבות הצריכה בשבת תושרש יותר ויותר בתרבות הישראלית עד שתהפוך לעובדה מוגמרת.

מי שממשיך לשמר את המצב הקיים הן רשויות מקומיות רבות, שמאפשרות את רמיסת חוק שעות עבודה ומנוחה - וחלקן אף עוקפות את חוקי העזר העירוניים שלהן עצמן. על מקבלי ההחלטות בממשלה לשים סוף למערב הפרוע בסוגיה זו ולתופעת המסחר בשבת בישראל.

הכותב הוא מנכ"ל קואליציית "שבת שוויון".